

Сойчук Руслана

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри

педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна

ORCID: 0000-0001-5559-5388

e-mail: ruslanasoichuk@gmail.com

СХОДЖЕННЯ ДО НАЦІЇ ЧЕРЕЗ СОЛІДАРНІСТЬ: ПЕДАГОГІЧНІ ІДЕЇ Т. Д. ДЕМ'ЯНЮК

Анотація. У статті проаналізовано педагогічні погляди Т. Д. Дем'янюк на становлення громадянина Української держави; розкрито основи імперативу «Сходження до нації через солідарність», що базується на формуванні української національної ідентичності, вихованні у підростаючого покоління громадянської нації, кожен представник якої – член української спільноти – усвідомлює причетність до утвердження української нації, громадянського суспільства, відчуває відповідальність перед державою та готовність солідарно співпрацювати з іншими громадянами задля добра громади, держави, нації. Доведено актуальність визначення й обґрунтування цінностей української нації як засадничої умови національної єдності, безпеки й успішного розвитку держави. Позиціоновано як підвалини становлення та консолідації української нації домінантні національні цінності, що творять українську позитивну національну ідентичність, а саме: національні гідність і гордість, відданість, національні солідарність і самодостатність, відповідальність, толерантність. Схарактеризовано виховання в особистості національної солідарності як запоруки подальшого сталого розвитку й утвердження української нації, де кожен почуватиметься відповідальним перед державою та нацією; формування на гуманістичних засадах ціннісного ставлення до іншого у полікультурному українському суспільстві та розуміння й усвідомлення потреби становлення української громадянської нації (йдеться про вміння вибудовувати у межах різних видів діяльності міжособистісні та міжнаціональні взаємозв'язки, зорієнтовані на досягнення національного успіху та відстоювання національних інтересів). Розглянуто трактування національно-громадянського патріотизму як підґрунтя консолідації української нації.

Ключові слова: Т. Д. Дем'янюк, українська національна ідентичність, українська нація, національна солідарність, національне виховання, підростаюче покоління, Українська держава, національні цінності, національно-громадянський патріотизм.

Постановка проблеми. Нині, в умовах агресії російської федерації, український народ захищає власну незалежність, соборну державність, стверджуючи національну ідею. Сучасному українству випала доленосна

історична місія – зберегти для прийдешнього покоління Батьківщину. І саме від консолідації громадян у прагненні стати українською нацією, справді європейським народом залежить існування та подальше становлення суверенної, демократичної та соціальної Української держави.

Вибір Україною європейського шляху розвитку актуалізує такі його вектори, як: творення української нації та становлення громадянського суспільства, посилення значення національної солідарності, прищеплення національно-особистісних цінностей, усвідомлення інтересів української нації та нагальної потреби їхнього захисту (Сойчук, 2016).

У такому контексті окреслюється визначальна роль у розбудові державності, національній консолідації та вихованні української нації вітчизняної системи освіти. Зазначене повною мірою знайшло відображення в Законі України «Про освіту», Указі Президента України «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки», Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Концепції «Нова українська школа», Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності тощо. З огляду на це нагальним завданням освіти постає виховання в особистості національної солідарності, виявом якої є вміння вибудовувати міжособистісну та міжнаціональну взаємодію, зорієнтовану на досягнення національного успіху та відстоювання національних інтересів Української держави.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Окремі аспекти проблеми в інтегрований єдності із процесами націєтворення, державствотвердження та становлення громадянського суспільства висвітлено в доробках учених за низкою напрямів, як-от: обґрунтування теоретичних засад національного, морального та громадянського виховання підростаючого покоління (Т. Дем'янюк, Г. Пустовіт, О. Сухомлинська, К. Чорна та ін.); становлення громадянського суспільства та виховання громадянина української державності (П. Вербицька, П. Кендзьор, О. Сухомлинська та ін.); вивчення проблеми національно-громадянського виховання підростаючого покоління, формування національної свідомості особистості (В. Івашковський, Н. Косарева, Г. Назаренко, В. Поплужний та ін.); розвиток процесів національної ідентифікації та її вплив на формування самодостатності особистості (Г. Філіпчук, Г. Шевченко та ін.).

Для запропонованої наукової розвідки видається присутнім звернення до напрацювань Тамари Дмитрівни Дем'янюк, педагогічна творчість якої є масштабною та багатогранною. Випереджаючи час і стратегічно відчувачи запити суспільства, учена – ще від здобуття Українською державою незалежності – спроектувала систему наукових і педагогічних поглядів на проблему виховання як процес становлення Людини та Громадянина Української держави. Таке бачення набуває надзвичайної актуальності нині, за умов агресії російської федерації, коли український народ захищає свою незалежність, соборну державність, стверджуючи національну ідею. Знана педагогиня наполягала на слухності цілеспрямованого та систематичного виховання у підростаючого покоління національної солідарності саме на ґрунті культурно-історичних традицій українського народу, виокремлювала основні вектори та пріоритетні завдання організації процесу виховання

громадянина України в закладах освіти різного рівня – особливо переконливі в час агресії росії проти української державності.

Мета статті – схарактеризувати погляди представниці когорти фундаторів сучасної педагогічної думки Т. Д. Дем'янюк на виховання громадянина Української держави, розкрити вимір виховання національної солідарності у підростаючого покоління як запоруки ствердження української нації, пріоритетного на етапі відстоювання Україною своєї державності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Т. Д. Дем'янюк – одна з ініціаторів розвитку сучасної педагогіки, зокрема такого її розділу, як теорія і методика виховання. Наукова та громадянська позиції вченої відзначаються стратегічною зорієнтованістю на формування самодостатнього громадянина України зокрема та представника української нації загалом, що, відтак, викристалізовує ідею – «Сходження до нації через солідарність».

Перспективи виховання у підростаючого покоління України національної солідарності актуалізують формування громадянської нації, кожен член якої усвідомлює причетність до утвердження української нації, громадянського суспільства, почувається відповідальним перед національною державою та здатний до солідарної співпраці з іншими громадянами задля добра громади, держави, нації. Схиляємося думки, що всі громадяни, незалежно від етнічного походження, релігійного та соціального статусу, складають українську націю як поліетнічну спільноту, що об'єднує представників титульної української нації та всіх етнічних спільнот, які проживають в Україні та вважають її Батьківщиною, ідентифікують себе як громадяни Української держави й утвердилися в українському світосприйманні та світорозумінні. На тлі сьогоденних глобалізаційних викликів, а також відстоювання незалежності та соборності української державності виховний процес повинен бути сучасним, забезпечувати соціально-економічні та політичні вимоги, співвідноситися з устроєм суспільства та водночас «завжди мати певну прогностичну складову, ...враховувати тенденції розвитку нації, держави і ... людства взагалі» (Шевченко та ін., 2013, с. 103).

На переконання Т. Д. Дем'янюк, «виховання» доцільно розглядати як цілеспрямований і свідомо здійснюваний процес організації та стимулювання активної діяльності особистості з опанування нею соціального досвіду (знань, умінь, навичок, засобів творчої діяльності, соціального та духовного становлення), тоді як кінцевою метою виховання – формування особистості громадянина-патріота, гуманіста, здатного забезпечити поступ нації (Дем'янюк та ін., 2011, с. 22).

У час розбудови освітнього простору Української держави саме виховання – і як процес, і як результат – набуває статусу потужного засобу відродження національної культури, нівелювання соціальної деградації, стимулу пробудження таких моральних якостей, як совість, громадянськість, патріотизм, людяність, почуття особистої гідності, творча ініціатива, а відтак вирізняється спрямованістю на реалізацію «умов ефективної самоорганізації, формування національної свідомості, особистісної відповідальності за власні дії та вчинки» (Пустовіт, 2015, с. 19). Стратегічний напрям діяльності держави, суспільства, зокрема закладів освіти і виховання, полягає в розвитку національно свідомого громадянина Української держави. Це зобов'язує

заклад загальної середньої освіти – в системі координат особистісно орієнтованої освітньої парадигми – сприяти становленню нового українця з виробленою позитивною національною ідентичністю й адекватною національною самооцінкою, здатного мобілізувати інтелектуально-духовний потенціал для захисту національних інтересів української нації.

Формування національної ідентичності як колективного феномену передбачає прагнення до єдності, національної солідарності, толерантності, досягнення консолідації української нації, а відтак детермінує логіку продукування механізмів трансформації національної ідентичності в контексті європейської інтеграції на засадах-цінностях толерантності та національної солідарності. У такій площині національна солідарність постає рушійною силою «індивідуальної суспільно-історичної активності особистості, визначає дійсний рівень її національної автентичності як наслідку процесу національної самоідентифікації» (Лавриченко, 2000, с. 288), уможливило опір труднощам, життя та творення майбутнього свого й української нації; згуртованість громадян для різних форм боротьби за національне та соціальне визволення (Кремень, 2010, с. 157), бо «тільки так ми маємо шанс подолати взаємне відчуження генерацій і верств народу і попри все поновити тяглість культури і цілісність нації» (Лавриченко, 2000, с. 282). Солідарність – це однаковість, спільність інтересів, активне співчуття певним діям або судженням; соціальна згуртованість, єдність дій, спільна діяльність, у процесі якої досягають певних цілей, розв'язують суспільні проблеми, реалізують спільні інтереси (Сазонов, 2001, с. 615).

Фундаментом сталого розвитку та ствердження української нації, кожен член якої почуватиметься відповідальним перед нею, є виховання національної солідарності. У полікультурному українському суспільстві саме гуманістичні засади сприяють виробленню ціннісного ставлення до іншого, а також розуміння й усвідомлення потреби становлення української громадянської нації. Це розкриває потенціал уміння вибудовувати в ході провадження діяльності різних видів міжособистісні та міжнаціональні взаємозв'язки, зорієнтовані на досягнення національного успіху (Сойчук, 2019). Переживання духу партнерства, єдності та національної солідарності в ході спільної, колективної діяльності передбачає прищеплення активної життєвої позиції, толерантності, норм гуманної поведінки, розуміння та прийняття іншого, креативності, справедливості до себе й інших, здатності до самоконтролю, саморегуляції в особистісному колективі, де кожен є унікальним і незамінним, а також налагодження співпраці задля досягнення спільного успіху як результату індивідуального чи колективного досягнення (Бех, 2008).

Національна солідарність виступає детермінантом активізації й узгодження власних дій і вчинків особистості з відповідними діями й учинками інших шляхом налагодження міжособистісної та міжнаціональної взаємодії задля досягнення успіху для добра колективу, громади й Української держави, нації (Сойчук, 2019). Виховання національної солідарності – це проєкція національного виховання, а відтак пов'язане з організацією та цілеспрямованим впливом на підростаюче покоління в руслі трансляції знань про національні цінності та здобутки для засвоєння

індивідуумом уявлень про українську націю, до якої належить; плекання у підростаючого покоління почуття любові й гордості за духовні та матеріальні цінності, здобутки своєї нації; вироблення волі та характеру для захисту духовних і матеріальних здобутків та інтересів нації і Батьківщини (Дем'янюк, 2009). У такому ключі визначення й обґрунтування цінностей української нації набуває виміру концептуальної умови національної єдності, безпеки й успішного розвитку України.

Саме такого підходу дотримується Т. Д. Дем'янюк, актуалізуючи проблему визначення й обґрунтування цінностей українського народу як пріоритетної умови формування нації, а саме – національної єдності, безпеки й успішного розвитку України. Прикметно, що пошук базової системи національних цінностей як національно консолідаційного та регулювального чинників процесу ствердження української нації триває й нині.

В обширі наукових ідей Тамари Дмитрівни знаходимо апелювання до цінностей консолідації громадян України в українську націю, за сучасних умов беззаперечно затребуваних суспільством, як-от: до національної й особистої гідності та повноцінності, відданості, солідарності, відповідальності, толерантності... Так, метою цільової творчої програми духовно-морального розвитку особистості «Я – Родина – Україна» (у розділі «Я – вірний син землі української») визначено: «Формування патріотичних почуттів, громадянської зрілості, виховання активної життєвої позиції та усвідомлення свого «національного «Я»; реалізацію інтелектуального потенціалу; виховання відповідальності за долю нації, як своє майбутнє і майбутнє поколінь» (Дем'янюк, 2009, с. 323). Власне, основу становлення та консолідації української нації складають домінантні національні цінності, які творять українську позитивну національну ідентичність. До таких належать: національні гідність і гордість, відданість, національні солідарність і самодостатність, відповідальність, толерантність.

Як відповідь на виклики сьогодення Верховною Радою України схвалено Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді». У Постанові Верховної Ради зацентовано на формуванні системи ціннісних орієнтацій молоді на засадах практико-орієнтованого підходу для виховання самостійної особистості, відповідальної за власне життя та життя країни, активного члена громадянського суспільства. Одним із найважливіших завдань молодіжної політики в умовах війни має стати прищеплення молоді національних цінностей як світоглядних засад української громадянської ідентичності та фундаменту консолідації українського суспільства й держави. Останнє увиразнює нагальну потребу сприяння популяризації таких українських суспільно-державницьких цінностей, як соборність, національна самобутність, гідність і воля, а на їхньому ґрунті – формування української національної ідентичності (Постанова Верховної Ради України, 2017). Вищеназвані суспільно-державницькі цінності фігурують у науковому обігу із притаманними їм тлумаченнями: соборність – єдність, неподільність територій держави, що передбачає національну солідарність, національну відповідальність і толерантність; національна самобутність – національна особливість, своєрідність, що набуває вияву в національній самодостатності й ідентичності; гідність – самоповага, національні гідність і гордість; воля –

здатність, рішучість, самоконтроль, незалежність та свобода дій і відданість (Сойчук, 2019).

Аналіз наукових праць Т. Д. Дем'янюк розкриває позиціонування вченою одним із шляхів розвитку українського суспільства новітнього часу плекання національно-громадянського патріотизму, що передбачає відповідальність за долю народу, культуру та здатність консолідувати всю внутрішню енергію для творення нової віхи в історії своєї держави й нації (Руденко, 2014). Підґрунтя такого патріотизму – повага до рідного народу, його культурно-історичних традицій, національних цінностей, мови, яка забезпечує повагу до інших народів і стає осмисленою цінністю. Імперативи «осягнути відчуття власної національної і особистої гідності та повноцінності», «відстоювати та захищати свої права та честь своєї Вітчизни», «працювати задля розквіту держави», «зберігати соборність українських земель, згуртованість і єдність нації, всього суспільства» імплементовано в положенні концепції «Української національної школи-родини» експериментальних навчальних закладів, теоретичних засадах інноваційних технологій духовно-морального виховання особистості у навчальному закладі (Дем'янюк та ін., 2007).

У педагогічних ідеях Т. Д. Дем'янюк окреслюється чітке бачення нагальних потреб українського суспільства в сучасному вимірі: «На становлення ціннісних орієнтацій учня значною мірою впливає система відносин, де реалізуються цінності суспільства, домінуючою серед яких є вміння жити не лише для себе, але й для людей, суспільства в цілому. При цьому вихованці повинні оволодівати не лише позитивним суспільним досвідом, але й виробляти своєрідний імунітет у ставленні до антигромадської поведінки, сформувати уміння відстоювати свою власну позицію» (Дем'янюк та ін., 2011).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Сучасний етап історії Української держави є оптимальним для актуалізації виховання у підростаючого покоління національної солідарності, адже сьогодення позначене тенденціями формування спільних для всього українського народу національної ідеї, національних цінностей, національних інтересів і національного ідеалу (соціального, морально-етичного, геополітичного й ін.).

Суголосно вказаним тенденціям звучать педагогічні ідеї Т. Д. Дем'янюк про проблему формування української національної ідентичності зростаючої особистості, що наразі постає пріоритетним завданням діяльності закладів освіти різних рівнів. Учена зосередила увагу на вихованні в особистості, яка зростає, національної солідарності, що постає запорукою подальшого сталого розвитку та ствердження української нації, де кожен член спільноти почуватиметься відповідальним передусім перед Українською державою та нацією. Як автор реформаторських ідей, інноваційних виховних технологій, апологет формування національної ідентичності в дітей і молоді України Тамара Дмитрівна Дем'янюк заклала науковий фундамент, який на хронологічному зрізі впровадження Нової української школи набув ваги освітнього тренду, а в час відстоювання української державності й ствердження української нації увиразнив імператив «сходження до нації через солідарність».

Перспективи подальших дослідницьких пошуків убачаємо в розгляді наукових поглядів Т. Д. Дем'янюк крізь призму розроблення системи

національно-патріотичного, громадянського виховання й упровадження ефективних форм і методів формування української національної ідентичності в дітей і молоді як основи національного самоствердження Української держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Сойчук, Р. (2016). *Виховання національного самоствердження в учнівської молоді*: монографія. Рівне: О. Зень, 416 с.

Шевченко, Г., Антоненко, Т., Белих, О. та ін. (2013). *Духовно-культурні цінності виховання Людини*: монографія. Луганськ: НОУЛІДЖ, 332 с.

Дем'янюк, Т., Дуляницька, С., Лисенко, О. (2011). *Виховання гуманістично спрямованої особистості*: навч.-метод. посіб. Рівне: Волинські обереги, 236 с.

Дем'янюк, Т., Умурзакова, Т., Манюк, Л. (2003). *Інноваційні технології громадянського виховання учнівської молоді*: навч.-метод. посіб. Київ: НМЦ середн. освіти МОН України, 264 с.

Пустовіт, Г. (2015). Патріотичне виховання дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах: теоретико-прикладні конструкти. *Педагогіка і психологія*. № 3, сс. 16–21.

Лавриченко, Н. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абриси*: монографія. Київ: ВіРА ІНСАЙТ, 444 с.

Кремень, В. (2010). *Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум*. 2-ге вид., переробл. Київ: Грамота, 576 с.

Лавриченко, Н. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абриси*: монографія. Київ: ВіРА ІНСАЙТ, 444 с.

Сазонов, Н. (2001). *Политология: учеб. пособие для вузов*. Харьков: Фолио, 831 с.

Сойчук, Р. (2019). Теоретико-прикладний аспект виховання національної солідарності в учнівської молоді. *Інноватика у вихованні: зб. наук. пр. / упоряд. О. Б. Петренко; ред. кол.: О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. Рівне: РДГУ, сс. 42–50.*

Бех, І. (2008). *Виховання особистості: підручник*. Київ: Либідь, 848 с.

Дем'янюк, Т., Вознюк, Г., Камінська, Є. (2009). *Духовно-моральне виховання учнів в умовах школи-родини*: навч.-метод. посіб. Рівне: Волинські обереги, 323 с.

Постанова Верховної Ради України. (2017). Рекомендації Парламентських слухань про становище молоді в Україні на тему: «Ціннісні орієнтації сучасної української молоді». № 1908 – VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1908-19>. [Дата звернення 03.05.2022]

Руденко, Ю. (2014). Український патріотизм: політична освіта і виховання зростаючих поколінь. *Освіта*. № 43 (15–22 жовт. 2014), сс. 9.

Дем'янюк, Т., Бех, І., Байрамова, М. (2007). *Духовно-моральне виховання особистості: інноваційний підхід*: навч.-метод. посіб. Рівне. РДГУ: Волинські обереги, 315 с.

Дем'янюк, Т., Дуляницька, С., Лисенко, О. (2011). *Виховання гуманістично спрямованої особистості*: навч.-метод. посіб. Рівне: Волинські обереги, 326 с.

REFERENCES

- Soichuk, R. (2016). *Vykhovannia natsionalnoho samostverdzhennia v uchnivskoi molodi: monohrafiia* [Education of national self-affirmation for student youth: monograph]. Rivne: O. Zen, 416 s. [in Ukrainian]
- Shevchenko, H., Antonenko, T. , Bielykh, O. ta in. (2013). *Dukhovno-kulturni tsinnosti vykhovannia Liudyny: monohrafiia* [Spiritual and cultural values of human education: a monograph]. Luhansk: NOULIDZh, 332 s. [in Ukrainian]
- Demianiuk, T., Dulianytska, S. , Lysenko, O. (2011). *Vykhovannia humanistychno spriamovanoi osobystosti: navch.-metod. posib.* [Education of humanistically oriented personality: textbook]. Rivne: Volynski oberehy. 236 s. [in Ukrainian]
- Demianiuk, T., Umurzakova, T., Maniuk, L. (2003). *Innovatsiini tekhnolohii hromadianskoho vykhovannia uchnivskoi molodi: navch.-metod. posib.* [Innovative technologies of civic education for student youth: textbook]. Kyiv: NMTs seredn. osvity MON Ukrainy, 264 s. [in Ukrainian]
- Pustovit, H. (2015). Patriotychne vykhovannia ditei ta molodi v pozashkilnykh navchalnykh zakladakh: teoretyko-prykladni konstrukty [Patriotic upbringing of children and youth in out-of-school educational institutions: theoretical and applied constructs]. *Pedahohika i psykholohiia*. No 3, ss. 16–21. [in Ukrainian]
- Lavrychenko, N. (2000). *Pedahohika sotsializatsii: yevropeiski abrysy: monohrafiia* [Pedagogy of socialization: European outlines: monograph]. Kyiv: ViRA INSAIT, 444 s. [in Ukrainian]
- Kremen, V. (2010). *Filosofiia natsionalnoi idei: Liudyna. Osvita. Sotsium* [Philosophy of the national idea: Human. Education. Society]. 2-he vyd., pererobl. Kyiv: Hramota, 576 s. [in Ukrainian]
- Lavrychenko, N. (2000). *Pedahohika sotsializatsii: yevropeiski abrysy: monohrafiia* [Pedagogy of socialization: European outlines: monograph.]. Kyiv: ViRA INSAIT, 444 s. [in Ukrainian]
- Sazonov, N. (2001). *Politologiiia: ucheb. posobiye dlia vuzov* [Political science: textbook for universities]. Kharkov: Folio, 831 s. [in Russian]
- Soichuk, R. (2019). Teoretyko-prykladnyi aspekt vykhovannia natsionalnoi solidarnosti v uchnivskoi molodi [Theoretical and applied aspect of the formation of national solidarity for schoolchildren]. *Innovatyka u vykhovanni: zb. nauk. pr. / uporiad. O. B. Petrenko; red. kol.: O. B. Petrenko, N. M. Hrynkova, T. S. Tsipan ta in.* Rivne: RDHU, ss. 42–50. [in Ukrainian]
- Bekh, I. (2008). *Vykhovannia osobystosti: pidruchnyk* [Personality education: textbook]. Kyiv: Lybid, 848 s. [in Ukrainian]
- Demianiuk, T. , Vozniuk, H., Kaminska, Ye. (2009). *Dukhovno-moralne vykhovannia uchniv v umovakh shkoly-rodyny: navch.-metod. posib.* [Spiritual and moral education of students in the school-family: teaching method. way]. Rivne: Volynski oberehy, 323 s. [in Ukrainian]
- Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy. Rekomendatsii Parlamentskykh slukhan pro stanovyshche molodi v Ukraini na temu: "Tsinnisni oriientatsii suchasnoi ukrainskoi molodi"* [Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine. Recommendations of the Parliamentary Meeting on the Situation of Youth in Ukraine on the topic: "Value orientations of modern Ukrainian youth"]. (2017). No 1908 – VIII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1908-19> [Data zvernennia 03.05.2022]. [in Ukrainian]

Rudenko, Yu. (2014). *Ukrainskyi patriotyzm: politychna osvita i vykhovannia zrostaiuchykh pokolin* [Ukrainian patriotism: political education and upbringing of growing generations]. *Osvita*. No 43 (15–22 zhovt.), s. 9. [in Ukrainian]

Demianiuk, T. , Bekh, I., Bairamova, M. (2007). *Dukhovno-moralne vykhovannia osobystosti: innovatsiyni pidkhid: navch.-metod. posib*. [Spiritual and moral education of the individual: an innovative approach: texrbook]. Rivne. RDHU: Volynski oberehy, 315 s. [in Ukrainian]

Demianiuk, T., Dulianytska, S., Lysenko, O. (2011). *Vykhovannia humanistychno spriamovanoi osobystosti: navch.-metod. posib*. Rivne: Volynski oberehy, 326 s. [in Ukrainian]

ASCENT TO THE NATION THROUGH SOLIDARITY: THE PEDAGOGICAL IDEAS OF T.D.DEMIANIUK

Ruslana Soichuk

Doctor of Sciences (in Pedagogy), Professor,
Head at the Department of
Primary, Inclusive and Higher Education Pedagogy,
Rivne State University for the Humanities,

Rivne, Ukraine,

ORCID: 0000-0001-5559-5388

e-mail: ruslanasoichuk@gmail.com

Abstract. The article deals with the pedagogical ideas of T. D. Demianiuk at the formation of a citizen of the Ukrainian state; the basics of the imperative "Ascent to the Nation through Solidarity" based on the formation of Ukrainian national identity, education of national solidarity in the younger generation, to be accountable to the state and to cooperate in solidarity with other citizens for the benefit of the community, the state, the nation were revealed.

The urgency of the problem of defining and substantiating the values of the Ukrainian nation as a central condition of national unity, security and successful development of the state of Ukraine was proved. It was revealed that the basis of formation and consolidation of the Ukrainian nation are dominant national values that create a Ukrainian positive national identity, in particular: national dignity and pride, devotion, national solidarity and self-sufficiency, responsibility, tolerance.

The education of national solidarity in the individual is characterized as a guarantee of further sustainable development and strengthening of the Ukrainian nation, where each member will feel responsible first and foremost to the state and nation, while based on humanistic principles allows the formation of values in another civil nation. In particular, the ability to build interpersonal and interethnic interaction during different activities, focused on achieving national success and defending national interests. Recognition of national-civic patriotism as an important basis for the consolidation of the Ukrainian nation is considered.

Keywords: T. D. Demianiuk, Ukrainian national identity, Ukrainian nation, national solidarity, national education, the younger generation, the Ukrainian state, national values, national and civic patriotism.

Стаття надійшла до редакції 20.05.2022 р.